

damiseks tõsteti kaudseid ja otseseid makse ja tehti laene välismaalt. Ühtlasi mindi üle proteksionistlikule majanduspoliitikale, mida teostasid suur-tööstuse soodustamise huvides energilised rahaministrid I. A. Võšnegranski ja S. J. Witte. Arenevas tööstuses pandi kehtima ka mõningad töökaitsekorraldused: seati ametisse vabrikuinspektoriid (1882), reguleeriti alaealiste- (1882) ja öötööd (1885) ning töölepingute sõlmimist (1886). Siiski jäi Vene tööliste seisund õige viletsaks. — Välispoliitikas püüdis A. säilitada rahu. Vastukaa-luks Saksa, Austria-Ungari ja Itaalia vahel tekkinud kolmikliidule sõlmiti 1891—94 Prantsuse-Vene liit, mis oli A-i valitsemisajal defensiivse iseloo-muga, pärastpoole aga omandas ka tea-tava ofensiivse eesmärgi. A. suri 20. X 1894 vkj. Krimmis Livaadias.

F. Neubürger, *Russland unter Kaiser Alexander III* (1894); A. Д. Поповъ, *Императоръ Александръ III* (1908); A. Корниловъ, *Курсъ исторіи Россіи XIX вѣка III* (1914); A. v. Hedenström, *Geschichte Russlands von 1878 bis 1918* (1922); P. Milioukov, *Ch. Seignobos jt., Histoire de Russie III* (1933); H. Kruus, *Eesti ajalugu kõige uue-mal ajal II* (1928). *J. Kt.*

ALEKSEI Mihhailovitš, Vene tsaar, sünd. 10. III 1629 vkj. Moskvas Mihhail Feodorovitš'i pojana, asus trooni-le 1645; surn. 29. I 1676 vkj. — A. alustas Rootsi-Poola sõja aegu 1655 sõja Poola ja järgmisel a. ka Rootsi vastu, kusjuures Vene väed tungisid Liivimaale, Ingerisse ja Soome. Ta vallutas Väina jõel Daugavpils'i (Düna-burg'i) ja Koknese (Kokenhusen'i), kuid oli sunnitud Rootsi abivägede kartusel okt-s 1656 Riia alt taganema. Parem-dad tulemused olid Vene pealetungil Pihkvast Liivimaale, kus väikesearvu-line Rootsi välivägi kindralmajor I. E. Streiff von Lauenstein'i juhatusel ei suutnud takistada vaenlase edasitungi-mist. Tartu piirati sisse ja kapituleerus 12. X 1656 (vt. ka *Suppl. L. Fleming*). Kuid venelased ei suutnud siiski Liivi-maa idaosadest, kus nende okupatsiooni alla kuulus peamiselt praegune Tartu-ja Võrumaa, oma võitused läänesuunas edasi arendada, samuti mitte Eestimaa vastu, ja jäid peatuma Ingerisse. Pihkva vojevoodi Matvei Šeremetjev'i juhatusel olev Vene vägi sai 19. VI 1657

rängasti lüüa Rootsi kindralilt Fried-riich Löwen'ilt Valga juures. Üldise olukorra tõttu teisel väerindeil kui ka poliitilisil põhjusil sõlmiti Rootsi-ga 20. XII 1658 Vallisaares 3-aastane vahe-rahamingusega, et Vene võib endal pidada vallutatud alasid. Kuid Rootsi rahulepingud teiste vaenlastega sundisid Venet loobuma Kärde rahu sõlmimi-sega 21. VI 1661 vkj. kõigist vallutusist Rootsi riigi alal. A. ajal toimus Venes kirikulõhe, mis põhjustas vanausuliste siirdumise Eestisse ja Ingerisse.

C. M. Соловьёвъ, *Исторія Россіи съ древнѣйшихъ временъ, X—XII*; P. B. Сл.; Брокгаузъ-Ефронъ, *Новый эн-циклопедическій словарь*; F. F. Carl-son, *Sveriges historia under konun-garne af Pfalziska huset III, IIII* (1883—85); M. Carlon, *Ryska kriget 1656—1658* (1903); Fr. Bienemann, *jun., Briefe und Aktenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dor-pats 1656* (Mitt. XVI, 1896); J. E. Nordwall, *Svensk-ryska underhand-lingar före freden i Kardis (1658—61)* (1890); *idem*, *Sverige och Ryssland ef-ter freden i Kardis* („Historisk Tid-skrift“ 1890 ja 1891). *H. S.*

ALEXANDER-SINCLAIR, Edwyn, sir, Briti admiral, sünd. 12. XII 1865 ukj. Maltas, astus 1879 mereväkke, toimis 1905—08 Osborne'i mereväe kol-ledži juhatajana, võttis osa Maailma-sõjast, ms. ka Skagerraki merelahingust (1916), oli 1917—20 kontradmiralina 3. kergeristlejate eskaadri ülem, seejärel Portsmouth'i dokkide admiral-juhataja kuni 1922, mil ülendati aseadmira-lik; ta oli 1922—24 Atlandi laevastiku 1. lahingueskaadri ülem ja 1925—26 Hiina vetes asuva Briti sõjalaevastiku ülemjuhataja. A. elab a-st 1930 erus Inglismaal. — A. lähetati Eesti välis-esinduse palvel 27. XI 1918 ukj. kergeristlejate ja miinilaevadega Balti merre volitusega teotseda seal või pöörduda tagasi miinide tõttu ja muude olude kohaselt enda näengu järgi. Kui 6. XII 1918 ukj. ristleja „Cassandra“ oli sat-tunud Hiiumaa lähedal miini otsa, pöör-dus A. laevastikuga tagasi koduteele. Liepājasse (Liibavi) järele sõitnud J. Laidoner (vt. ka *Suppl.*) veenis teda 11. dets. sõitma laevastikuga edasi Soome lahte. Jõudnud 12. XII 1918 ukj. Tal-linna, tõi A. Eestile relvastist, käis enamlaste käes olevat Viru rannikut pommitamas, võttis s. a. 26. ja 27. dets.